

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literarin, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 d. *

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Cancelari'a Redactiunii:
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului:
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrierile nefrancate nu se voru
primi dedâtu numai de la corespon-
dinti regulari si „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

Redeschidendu-se diet'a Ungariei la 9. l. c. deschidemu prenumeratiune noua la diurnalulu nostru pre tempulu de la 1/13 l. c. pana la finea semestrului (15 jul.) cu 5 fl. v. a., si pre trei lune, computeate dupa voi'a prenumerantelui, cu 4 fl. v. a. Cu esemplarie complete de la inceputu inca mai potemu servi.

Redactiunea.

Pest'a, ^{23 fauru} ^{6 mart.} 1868.

Preste câte-va dîle se redeschide diet'a Ungariei, prin urmare activitatea delegatiunilor are sê incete. Se pare cã pentru asiedierea definitiva a bugetului comunu, delegatiunile nu se voru intrunî in siedintia comuna, ci numai prin nuncie imprumutate se voru intielege a sup'ra incuviintiarci sêu stergerei unor posturi a le bugetului. Va sê dîca, ambe corporatiunile aceste se ferescu ca de focu de functiunarea comuna, ca nu cum-va prin incidintie neprevedute sê se compromita institutul si prin elu masîn'a dualismului. Diurnalele oficiose d'in Vien'a marturisescu intre suspinuri cã dualismulu neci can-
ca nu va infatisia o forma simetrica a unui statu unitariu, precum ghibulu (pupulu) nu este ornamentu pentru spinarea omului. Dar se mangaia bietele oficiose, cã ghibosi'a nu este chiaru nefericire, numai omulu sê fie sanetosu, apoi inca pote si vietini indelungatu. Cui i-ar plesni prin capu, dîcu ele, ca cine-va sê se apuce de operatiuni ortopedice (indreptarea trupului) sêu chiaru chirurgice (taiarea ghibului) pentru ca sê scape de atare daru cam reu sfetit alu naturei. Ele repetiescu neincetatu in osebite variatiuni frasea devenita apelu „sê staruimu, dîcu organele oficiose, a suplini lips'a unitãtii prin cointielegere imprumutata, si ni va merge mai bine decãtu cum credeamu la inceputu, mai nainte de a ne fi dedatu cu form'a cea noua,“ adeca cu dualismulu, carele de si e sarbedu pentru nemti, cauta sê se multimesca si de acestu surogatu, in lips'a unei bucate genuine.

Stoicismulu oficioselu merge si mai de parte, ele facu inca de acum observatiunca caracteristica in privinti'a punctului de gravitatiune alu monarcei, si spunu fãra sfiela, cã marile interese a le vietiei comune a imperiului voru oscilã de aici innainte intre ambele parlamiante, adeca candu in Vien'a, candu in Pest'a, era candu se va ivi cãte o cestiune esterna mai ardiatoria, acest'a si-va aflã spressiunca in delegatiuni. *Punctulu de gravitatiune, carele pana acum erã fptu, de aici innainte va fi variabilu!* Radiele vietiei publice nu voru emanã mai multu in linia dreapta d'intr' unu centru nestramutatu! Form'a vibratiunii in viitoriu are sê fie o linia curva (stremba). In privinti'a asiediarîi noului *sistemu de aperare* atentiunea publica se va indereptã spre Pest'a, pentru cã aici mai vertosu are sê se dee valore principului de unitate alu ostirii! — Era in timpulu celu mai de aproape, nu numai Austria, ci o mare parte a Europei va privi la parlamentulu translaitanu, a carui-a misiune, cea mai grea d'intre tote afacerile, va fi deslegarea cestiunii deficitului, carele ca scrof'a grohotitoria d'in fabula, cu una falca in ceriu cu alt'a in pamentu, amenintia a inghitî nu numai sudorea cetatienilor, ci chiaru imperiulu insu-si. Acestu deficitu inse, precum se asigureza, are sê scadia cu incetulu, apoi in fine cu totul, asiè cãtu straneptii nostri au sê fie cei mai fericiti omeni d'in lume.

Ministeriulu au inchiatu, precum se spune, proieptulu sêu celu mantuitoriu, in asta privintia, „Nou'a Pressa libera“ aveã se publice eri planulu financiariu alu dlui Brestl. Neci imprumuturi noue, neci imultirea noteloru de statu nu se caprindu in acelu planu, ci reformarea contributiunii, reprezentata prin *rigorosa incassare a dãrloru direpte*. Acesta reforma are sê se realizeze in trei ani. Pre tempulu stãrii transitionale se va incassã unu contributiune straordenaria de la capitaluri, asta contributiune se va pune nu numai pre capitalurile miscatorie, ci si pre cele nemiscatorie, precum si pre pretinsiunile ipotecarie. Anume societãtile industriarie voru respunde 2/3 % de la capitalurile loru nominale. Contributiunea pre cupone de la hartiele de statu se va ureã la 17%, era de la hartiele de statu, pana acum scutite de contributiune, se voru respunde 10%. Cãtu pentru hartiele de loteria (sorti) se crede cã contributiunea se va pune pre cascigu. In fine, guvernulu are intentiunea de a mai vinde dominiile statului, cãte i-au mai remasu, si d'in asta vendiare sperenza a scote 20 mil. de florinti. A fara de aceste se mai cuprinde in planu si deslegarea cestiunii baneci si se afirma cã guvernulu este resolutu a sustienè acestu planu ca unu totu si cã de la primirea acelu-a in senatulu imperialu, ministeriulu si-ar fi conditiunatu remanerea in functiune.

Diurnalele prussiane impartesiescu decretulu reg. prin carele se secuestreza averile ex-regelui Giorgiu. Vomu impartesi momintele esentiale a le gea decretului.

Corpulu legelativu alu Franciei se ocupa de proieptulu de lege in privinti'a contingintelui de 100,000 feciori, si de unu reportu suplenitoriu la le-de pressa.

Consiliulu federalu pentru uniunea vamala s'au intr'unitu in 2 martiu snb presiedinti'a dlui Bismark.

Caletoria principelui Napoleonu la curtea de Berolinu ocupa tota press'a europeana, diurnalistii, nesciindu inca adeverat'a cauza a acestei caletorie, se arunca in coniepturile cele mai osebite si incumetate.

Sciri resbelice d'in Oriente.

Sub acestu titlu cetimu in „Wand.“ urmatoriele:

„Daca vomu adunã insciintiarile cãte au sositu in dfilele de curendu trecute despre intemplamintele d'in tienuturile Dunarei de diosu, vomu avè o colectiune frumosica. Acì avem mai antãiu: bande de insurginti cari se preambila prin Romani'a si accepta numai semnalulu ca sê sara in ajutoriulu Bulgaro-Serbiloru in contra Semilunei. A dou'a: insurginti activi, cari in tempu de nopte si pre negura trecu Dúnarea si nu crutia nici prunculu in pantecele macei sale. A trei-a: concentrãri de trupe rusesci la fruntariulu Moldovei si note rusesci amenintiatorie cãtra Porta, in cari se pretinde cu cuvinte chiari ca Cand'iã sê se ceda Greciei. A pat'r'a: dechiararea de nedependintia a Romaniloru, cari arunca jugulu suseranitatei si-si prochiama pre Carolu de Hohenzollern de principe nedependinte si suveranu. A cinci-a: Tabloulu unei conflagratiuni generali si alu ruinarci sgomotose a Turciei, unu tablou, ce se presenteza ca securu, daca cele premise suntu adeverate.

A cercã adeveretatea celoru insirate s'ar potè recumendã fie carui-a, care se intereseza de mersulu acestu lucru. Sê ne tienemu de punctele singuratece, si sê vedemu, ore nu merita acelu-a care a pusu in cursu faimele aceste-a unu: mentiris impudentissime!

Ce se atinge mai antãiu de bandele de insurginti moldo-romane si bulgaro-serbe, e lucru curiosu cã organizarea si esistinti'a loru s'a aflatu si statoritu mai antãiu in Parisu. In privinti'a acelei pãrti, care se tiene ascunsa, firesce, nu se scie nimic'a cu securitate; dara cu atãt'a mai precisu se dau desluciri despre ceealalta parte, carea trecu acù Dúnarea. In buroulu redactiunii diurn. „Constitutionnel“ d'in

Parisu s'au si numeratu acesti cutezatori obrasnici, ei suntu 65 la uumeru si in doua cete, un'a de 50 si ceealalta de 15 fetiori, pre langa tota padia oficiolateru turcesci, au strabatutu pan' in Bulgari'a. Inse nerusinatii totu-si nu-si potura ajunge scopulu, atãta de secretu, in cãtu mirosulu pulberei ce porta cu sine sê n'ajunga pana la finele nasuri oficiose de la „Constitutionnel.“ Totu-si sê lasãmu in pace aceste nasuri, sê mirose mai departe, si sê vedemu ce se intempla la Bucuresci. Cutare dnu Carp u, unu partisanu alu Franciei si contrariu guvernulu romanu de acum, a cerutu prin o interpelatiune desluciri despre aceste bande fabulose de insurginti. S'a cerutu de la elu sê arete locurile unde se sustienu aceste bande, si dlu Carp tacu, si cu elu trebui sê taca tota partit'a opositiunala, dupa ce in tota Romani'a nici unu sufletu de omu nu scie nimic'a despre esistinti'a acestoru bande. Ele suntu inventiunca esclusivu privi legiata a publicisticii curtei si casei imperatesci d'in Franci'a, si curagiosulu dnu Carp, care pentru placerea acesteia, se blamã innaintea compatriotiloru sêi, se vediu silitu a da staruintei sale alta direptiune si a ascunde, prin aberatiuni pre terenulu politice inalte, cãtu de putienu versatu este pre terenulu fapteloru ce se intempla in Romani'a.

Concentrãrile de trupe rusesci la fruntariile Moldovei s'au demintitu prin „Invalid. rus.“ Nu dãmu multu pre astfeliu de demintiri si forte putienu pre iubirea de adeveru a „Invalid“-ului. Dar' apoi pre iubirea de adeveru a diurn. „Patrie“ d'in Paris, nu potemu da chiaru nimic'a, de ora ce nu merita neci atãt'a crediamentu cãtu „Moniteur“-ulu, care a dusu virtuositatea de a minti (vedu d. e. insciintiarile despre Messicu) atãtu de departe, cãtu insu-si „Bulletin“-ulu rusescu nu i se pote asemena. Deci, daca contradice diurnalulu oficiosu rusescu celu francescu, nu potemu crede neci unui-a, ci asteptãmu pana se va adeveri, cã ore cu concentrarea trupeloru rusesci nu stã lucrulu chiaru asiè, cum stã cu bandele moldo-romane.

In cãtu pentru prochiamaarea nedependintiei Romaniei, trebue sê credemu, cã ea este asta-di dorita de tote partitele moldo-romane. Insu-si partit'a nedependintu adãsa Franciei vre acesta dechiarare, ba nu numai o vre, ci si agiteza cu tota energi'a pentru ea. Cã considerã-se-va tempulu celu mai de aproape de binevenitu pentru a face acestu pasiu, nu potemu scî, si de acelu-a nu potemu nece afirmã nece negã. Atãt'a inse scimu, cã delaturarca unei relatiuni de dependintia numai nominali, nu este lucru de o insemnetate asiè mare, sia buna sama nar' avè urmãrile de cari se teme sêu numai dîce cã se teme cine-va. Nici de cãtu nu ni se pare lucru intieptu, cã anumiti omeni si-esu d'in fire indata ce vedu cã se pierde unu titlutiu, ori cãtu de nimic'a, d'in marirea Palischahului, si nu potu precepe cã omulu arunca povar'a in mare ca sê scape naea, cã tota marirea imperiului otomanu se pote ruina, daca stambululu nu concede nimica, nu se invoiesce cu nimene si vre sê fie numai spriginitu de toti. Incuragiarea unei atari politice pote usioru sê accelereze catastrof'a ce s'ar' amana bucosu.

Noi vedemu acesta catastrofa apropiandu-se, de si aflãmu, in mare parte, forte comice scirile cari se respandescu in privinti'a acest'a cu voi'a d'in partea francesca. Revolutiunea in Oriente nu se va presentã ex offo sêu de cãtra scribentii oficiosi d'in Paris. Ea va urmã si nu se va restringe la Cand'iã, ca era-si va crumpe daca va fi sufocata si se va continuã daca se va pactã cu ea. Manevrele francesci fie ori cãtu de fine si de dibace, nu voru avè neci o potere, ca in Messicu, si care nu vre sê puna fundamentu pre nasipu, n'are a da nimic'a pre aceste manevre.

Delegatiunea austriaca.

Delegatiunea senatulu imperialu in siedinti'a d'in 3 martiu a acceptatu bugetulu ordinariu si extraordinariu alu marinei conformu raportulu comisiunei, stergendu 80,000 fl., care le cerea regimulu pentru edificarea unei versatorie de feru si metalu in arsenalulu de armare d'in Pola. Bugetulu ordinariu dara e statoritu cu 7,508,477 fl. si celu extraordinariu cu 723,000 fl. In decursulu acestei siedintie dede ministrulu de resboiu dechiaratiune oficiala, cã in-

spectiunea flotei s'a desfiintiatu prin Maiestatea Sa. In fine se mai primira nesce resolutiuni despre reorganizarea flotei, administrarea economica prin persoane, cari nu se tienu de statulu militariu; despre fipsarea statului flotei si despre aretări mai acurate cu ocasiunea budgetului pentru anulu venitoriu.

Delegatiunea unguresca.

Siedinti'a d'in 4 martiu. In siedinti'a acést'a se cetesce scrisorea ministrului Becke, prin care se face cunoscuta denumirea consiliariului ministerialu Érkövy de consiliariu ministerialu in ministeriulu comunu de finantie. La ordinea d'leii e raportulu comisiunci finantiare. Pentru desbaterea generala nu se insemna nici unu vorbitoriu, trecendu apoi la cea speciala se primescu cele trei puncte d'antăiu, cum au fostu propuse de comisiune.

Votulu separatu alu minorității d'in subcomisiunea unguresca pentru budgetulu militariu, suscrisu de Perczel, Ivánka si Várady, propune aplicadarea urmatoriilor sume: pentru armat'a de pe uscatu 71,267,940 fl.; pentru marina 7,579,000 fl., pentru recerintie extraordinarie 13,551,063 fl., in sum'a: 92,360,003 fl., fatia cu proiectulu regimului 26,394,997 fl. crutiati.

Subsemnatorii votului separatu aplicadedia sum'a acést'a in presupunerea si drept'a acceptare, cá regimulu in sensulu §§ 6. si 7. ai art. III. de lege d'in a 1784, si a art. XII. d'in a 1867, corespundendu drepturiloru neinstrainavere ale tiei, nu va intardi a face dispusetiuni pentru restituirea armatei unguresci, inca mai nainte de a presentá unu proiectu de lege pentru militarea generala.

Vien'a 5 fauru. Concordatulu si in genere organizarea trebiloru basericesci au intratu intr'o fase cu totulu noua. Guvernulu are mana libera pentru a le deslegá in sensu liberale. Maiestatea Sa inainte de a caletori la Bud'a-Pest'a a luat parte in unu consiliu ministeriale. Despre desbaterile petrecute in acestu consiliu cerculeza cele mai diferite faime, dar' inca nu se scie nimicu despre decisiunile, ce s'au adusu. Atătu-a inse e lucru constatatu, cá Maj. Sa n'a primitu aceste decisiuni, si si-a cerutu 24 de ore pentru a se cugetá. Auersperg in numele ministeriului inca a cerutu terminu de 24 de ore. Inse inainte d'a fi trecut acestu tempu, Maj. Sa a chiamatu la sine pre Auersperg si a aprobatu decisiunile aduse in consiliulu ministeriale. Deci guvernulu austriacu va pasí cu tota energia in caus'a concordatulu.

Ambasadorulu Austriei la curtea papale a facutu unele impartesiri despre conditiunile principali, cari se referescu la concordatu si reformele cari sunt a se face in Austri'a in asta privintia. Cabinetulu de Rom'a s'a revoltatu la aceste impartesiri a le dlui Crivelli si precum spunu scirile mai noue relatiunile intre Vien'a si Rom'a sunt atătu de inconcordate incătu unii vinu a crede, cá in scurtu se voru rumpe comunicatiunile diplomatice intre Rom'a si Austri'a, cá-ci cei d'in Vaticanu se tienu strinsu de assiom'a loru traditionale: non possumus!

Noi suntemu convinsi, cá Austri'a nu se va spariá de asemeni amenintiári; d'incontra va nisul, ca cátu mai curendu se ne scape de catenele grele a le concordatulu, ce suferu acum mai multu de unu dieceniu baseric'a romana catolica, dar mai virtosu baseric'a romanesca unita.

In legatura cu aceste in septeman'a trecuta s'a vorbitu multe despre cris'a ministeriale si despre discordi'a ce esiste intre membrii cabinetului. Aceste faime le-au respanditu unii corespundinti d'in Vien'a informati d'in funti feudali. De introducere la aceste a servitu esirea d'in senatu a loru cei 7 magnati feudalisti, cari sperau cá prin acést'a demonstratiune li va succede a restorná ministeriulu. S'au retrasu la dosulu lui Auersperg cugetandu cá lu voru poté castigá pre partea loru, ca cu atătu mai securu s'e pota reesí cu planulu loru. Preutimea si partit'a militara cu cari in contielegere lucra cei 7 magnati feudali au facutu noue incercári la curte, dar' nu li a succesu a prinde in curs'a loru pre Auersperg, ci d'in contra ministeriulu observandu intentiunile aceste, — adi e mai solidariu, ca mai nainte.

Nu scim deca acést'a partita triumvirale nu va patí fiascu si cu Rauscher, despre care se dice cá in casu, candu Maj. Sa ar santiuná nou'a lege de casatoria, va esí d'in senatu. Ba inca si nuntulu papale ar fi decisu, ca in acelu casu indata se parascesca Vien'a.

Diurnalulu „Pall-Mall-Gazette“ scrie cá dificultátele intre Rom'a si Vien'a, se referescu la acele puncte a le concordatulu, unde e vorba despre scole si casatori'a mista.

Cestiunea bancei natiunali dupa dechiaratiunea ce a facutu dlu ministru Dr. Brestel in siedinti'a de la 22 fauru a casei deputatiloru, a pasíu in unu stadiu nou. Guvernulu a recunoscutu dreptulu ban-

cei, ca s'e pretinda desdaunare; a accentuat, cá cestiunea bancei nu se pote deslegá definitiv decătu cu regularea valutei; a recunoscutu, cá in Ungari'a inca are cautiune si in urma cá pentru regularea valutei se va emite una enquet. Diurnalulu „Oest. Handelszeit.“ dice, cá dechiaratiunea ministrului ar fi multumitoria, deca enquet'a promisa s'ar esmite numai decătu.

Guvernulu e gat'a a tractá cu banc'a in privintia desdaunarei, si acum e treb'a bancei s'e faca atari conditiuni, cari guvernulu s'e le pota primi si s'e fie corespundietorie scopulu. Diurnalulu citatu nu afla corespundietorie proieptele, ce a datu la publicitate comisiunea actiunariiloru bancei; fiindu cá prin aceste proiepte s'ar implé numai unele lacune. Numitululu diurnalulu nu voiesce deocam-data a luá la critica proieptele comisiunei, ci numai intoneza de nou necesitatea d'a deslegá definitiv acést'a cestiune, si se adreseza cátra publicu, s'e nu lasé, ca s'e adorma éra-si cestiunea bancei.

Cluburile si Limb'a.

(Urmare, vedi Nr. 29.)

(Limb'a) Limb'a, si cu ea in „complexu“ ori ce cauza natiunaria e sugrumata, ori mai pre romania e pusa la fumu, sub cuventu cá acu-si o va deslegá (dora de pe scleme?) inalt'a dieta pote la calendele grecesci, a deca éra-si pre romania: a atunci daca o voru implé strepedii; aici si peste voia ni vine in minte proverbiulu ungurescu: pre cine vre Ddieu ca s'e-lu certe, mai antăiu i ie mintea; éra apoi cei competinti s'e-si aduca a minte de d'lele dietei d'in (Dorizava) Dobritieniu si (Singidava) Segedinu 1849, ca nu cum-va s'e treca éra-si bab'a cu colacii, fára ca s'e-i impartiesca fratiesce intre corindei (colindatori).

Da, da, cu cátu lu strintorescu mai tare curelele pre niamtiulu, cu atătu dualistii nostri de d'in coce ieu de voia de nevoia mai multu la inima; si apoi in aceea proportiune vorbescu cu noi — esti de pre josu — numai in hitre, cu caciu'a, cum ai dice, intr'o urechia — atătu in dieta ca si a casa. Se scie in dieta cum ne merge — apoi mai adaugemu cá in provincia, a casa, in afacerile chiaru comunale, limb'a si romanitatea nu mai are neci unu respectu; ce am potutu eluptá inca si de la provisoriuulu odiosu — ni-a nimicitu constitutiunismulu liberale! Pre la Beinsiu, Borode si in cercu, nu se mai scrie neci o cirta romanesce; subprefectii romani de atunci de la Orade, Beinsiu si Borode suntu dimisi simpliciter, notarii de caracteru romanu daca inca nu suntu dimisi de totu, ori suspinsi — sub o vina séu alt'a, pentru care la cei unguri, nu le cade neci unu firu de peru d'in capu — stau inse numai cu sufletulu in pumni. Osan'a! dara dualismulu, fétu bastardu alu nepotintiei. Beinsiu in Fauru.

Comitatulu pentru diregatori, si nu diregatorii pentru Comitatu.

Dupa principiile moderne constitutiunarie nu mai sunt diregatori, ci numai tisturi oficiali (tisztviselő); deci opincariulu de poporu taca, platesca darea in bani si sange, celelalte nu sunt legate de nasulu lui; altcum nu pricepem cum diregatorii comitatensi nu locuescu in cerculu loru, ci se imbudiescu la Oradea si Beinsiu, si binevoiescu a se aretá la comunele loru numai candu au de juctitú (executiune); de le trebuie 10—20 marturie s'e alerge satulu intregu la lege, si nu lega la sate, dupa principiulu modernu: poporulu e pentru diregatori, si nu tisturile de varmegia pentru poporu, pre care lu lasa cu totulu sub jurisdictiunea unoru Zapeii de notari; cari „d'ocale“ cum dice osianulu, incepura in unele locuri a dare man'a cu lipitorile de jidani crismari, ca asié „moitie“ (in jumetate) s'e naiteze mai de securu ruin'a totala a poporulu. Punemu spre pilda comun'a Rabogani, intre altele, (scaunu de subjude in drumu de tiera) are curti satesci si domnesci, totusi judele si juratulu locuescu in Beinsiu, ca s'e curga pentru doi omeni unu cercu intregu la lege, si nu legea se locuesca in sinulu poporulu. (Fia d'isu intre patru ochi ambiloru domni Fassa si Domsia, li-ar' fi consultu s'e locuesca intre poporu, s'e invetie a vorbi si scrie romanesce, cá cu cátu sciu pana acum, li-aru stá mai bine in Sárrét; cu tote cá pre amendoi i-a nutritu pane romanesca, si prescure santite.*)

Datu in valea Holodului aproape de mor'a de Cosdeni, la finea lui fauru, 1868.

Oradea-mare ¼ 1868.

De abié trecura doi ani de candu se dede publicitatei marimimos'a si filantropic'a fapta a

*) D. Cor. nostru ne va iertá a observá cá daca deregatorii nu se afla cu locuint'a la siediamentu oficiale, vin'a o porta mai marii comitatului, cari d'in vechime sunt dedati la asemeni abuzuri, — éra cátu pentru persoanele amintite, avemu s'e observámu, cá precátu cunoscemu noi pre D. Fassa nu avemu neci o banuela in curatele sentieminte romanesci a le Dsale, si daca nu pote inca scrie corectu in limb'a materna, dsa va starui nesmintitu a suplini acést'a scadere. Red.

Magn. Sale dnului prepositu capitulare Nicolau Borbola, prin carea puse fundatiune in seminar. gr. cat. oradanu de 3000 fl. val. austr., si de vre-o câte-va sute fl. la scol'a de Siavaieu, — si iata acuma suntemu éra in placut'a pusetiune de a incunoscentia cá Mgñfi. Sa in 21 ian. an. curinte éra depuse 1000 fl. la cass'a de pastrare d'in Oradea-mare, spre acelu scopu, ca d'in usura acelei-a s'e se ajuto-toreze in semin. gr. cat. oradanu unu studinte, si cu preferintia unu orfanu de preotu cu calcu emintu; carticie'a cassei se si predede in proprietatea Seminarului.

Nestorulu nostru de 80 de ani, de sub a cáru máná, fiindu profesore de drepturi in 40 ani, esira multi juristi emintu, precum se vede are inima juna, are activitate natiunale si patriotica; — Dieulu s'e lu tienu inca multi ani, ca s'e-si pota desvoltá actiunea crestina si cetatienesca intr'o sfera si mai estinsa.

Cor.

Cuventarea deputatulu Ales. Romanu tienuta in siedinti'a de la 13. dec. in diet'a Ungariei*).

Onorata casa reprezentativa! S'a intemplat mai de multe ori, cá fui intre atari impregiári, incătu nu mi-potui da votulu cu ocasiunea decisiunii objectelor discutate. Proieptulu de lege, ce se debate in presinte, inca e unulu d'entre acele. Sub decursulu sesiunii dietei presinte s'au ivitu atari impregiári — pentru mine forte neplacute, cari m'au intaritu in convinctiunea ace'a, cá sum detoriu atătu facia cu cas'a repres., cátu si cu alegatorii mei si mai alosu facia cu natiunea mea s'e-mi tienu de detorintia a mi-motivá portarea prin reclamarea presinte. La acést'a mi-a datu ocasiune mai d'aprove ominos'a alusiune si de o mare importantia a pre on. dnu ministru alu cultelor facuta in cuventarea sa de marti.

Urmarii cu atentiune ace'a vorbire elocinte, prin care on. dnu ministru de culte cu tota poterea facultatiloru sale geniali si poetice si cu o acumulare mare de frase recumandá opusciunii primirea proiectulu de lege; mi-s'a parutu, séu celu pucinu asié dedusei d'in accentuarea sa pithica, cá celu mai mare pondu lu-a pusu pre argumentulu referitoriu nu atătu la periculu estornu cátu la celu d'in intrulu patriei, care amenintia chiar' si in presinte, si in cadrulu acestui argumentu au inseratu si filologi'a; io inca me ocupu de filologia, inse nu acést'a e caus'a totu-si, cá am preceptu important'a cuvintelor d. ministru de cultu, ci cá d. ministru s'a esprimat cu precisiune.

On. casa repr.! S'a intemplat de multe ori in cas'a acést'a, cá de câte ori au venit la desbatere cestiui mai ponderose, de atate ori cestiunea natiunalitatii s'a folositu de argumentu pentru a face presiune asupr'a unei partite. Io nu potu precepe procedur'a acést'a, nu o potu precepe intr'o tiera, ca a nostra, care e poliglota, adeca patri'a natiunalitatiloru. Daca unii d'entre condeputatii mei facu astu-feliu, precum s'a si intemplat de multe ori, si s'a intemplat chiar' si in cestiuni relegiunarie, — sciu cu siguritate cá on. reprezentanti inca si-aducu aminte de ac'o'a — cá intr'un'a d'in siedintiele d'in anulu tr. unu on. deputatu, carele se sente forte familiaru in regiunile mai inalte a le politice si diplomatiei, ignorandu inse cu atătu mai multu dreptulu canonicu, atacá pre unu episcopu romanu astfeliu, incătu éra s'e credemu — precum vorbitoriuulu o si propusese, cá guvernulu nu numai va lipsi pre memoratulu episcopu de scaunulu si beneficiile episcopali, cá va si denumi indata in loculu aceluia unu episcopu magiaru, — io precum d'isei, nu ieu in consideratiune astfeliu de eseporatiuni, dar' consideru si punu pondu pe atari dechiaratini, cari se facu d'in partea guvernului séu prin unii d'entre membrii aceluia, precum s'a intemplat si in siedinti'a de marti. D. ministru a d'isu — intielesulu i-a fostu acél'a neci mai multu neci mai pucinu, cá locuitorii de natiunalitate nemagiara ai patriei cari inse sunt forte numerosi, sunt inimicii patriei (Strigári: N'a disu!) Acól'a i-a fostu intielesulu si semnificatiunea, cá guvernulu n'are incredere in ei, fára ca s'e fie reflectatu, cá tesa se pote si intorce. Credu, on. casa, cá procedur'a de pana acum a guvernului, pre langa astufeliu de dechiaratiuni, tocmai nu sternessce increderea poporeloru nemagiare in privint'a regi-mului.

Voiu insirá parerile mele in asta privintia. Guvernulu magiaru de la inaugurarea sa, precum se vede, nu s'a inaltiatu la culmea misiunii sale, ci numai initeza guvernele absolute condemuate prin opiniunea publica si cadute prin politic'a loru cea rea. Imperiulu, care se radíma numai pre potere fisica, e forte slabenogu, pentru cá in d'lele nostre, ca neci odata mai nainte, poterele materiali nu sunt unicele, cari apesa in cumpena; poterea morale ocupa rangulu primariu.

Ca s'e nu me provocu la alte casuri istorice si esemple aduse d'in departare, voiu amintá numai unulu d'in apropiare.

*) In sied. d'in 11 dec. 1867. d. ministru alu cultelor bar. Eötvös, in cuventarea sa a supr'a proiectulu de lege in privint'a detorieloru de statu, implorandu primirea proiectulu ministerialu, disc intr' altele „Tragu atentiunea casei a supr'a pericelor ce amenintia nu atătu d'in afara, cátu mai vertosu in intrulu tiei chiaru si de presinte, cá-ce trebus s'e sciti Dloru, cá vietiuimu intr'o epoca in carea marginile imperieloru se tragu nu pre basea drepturiloru istorice, ci dupa filologia. De s'ar esca unu resbelu, patri'a nostra ar deveni campu de batalia“, etc. tote potu fi adeverate, dar insultatiunea facuta natiuniloru osebite d'in patria, cereá respunsu, si respingere.

Red.

E o faptă miraculoasă a istoriei, că Austri'a, acestu stat u asiadiatu mai multu pre potere militare adeca pre fortia, in com-pariatiune cu alte popore a fostu totude-un'a inderetru nu numai in privinti'a cultuor si a libertatii, ci si d'in punctu de vedere militar. Neamintindu pre Adolfulu Gustavu, pre Fridericu alu II. pre Napoleonu I. si III., va fi destulu a me pro-voacă la tener'a Prussii'a, constataoria d'in 16 milione locuitori, carea nimici puternic'a oste a Austriei pre campiele Sadovei. Ce e dreptu, se dice. că colo decise mintea resulta-tulu luptei, er' aici o inventiune noua; concedu, dar' cine va sta bunu, că mane nu va veni unu dusmanu, carele va inventa tunulu celu nou, cu care va nomici imperiuu austriacu? Pana ce Austri'a vegeteaza in suvenirile trecutulu, pana atunci alti privescu in ainte.

Io credu, ca tempulu si libertatea voru schimbã.

Trecandu cu vederea alte, me voiu restringe numai la pactulu, carele atinge mai de aproape patri'a noastra, adeca la pactulu inchiatu a supr'a afaceriloru comune, emanatu d'in inaugurarea principiulu dualisticu, despre carele credu, că nu e unu pactu inchiatu intre popore libere, ci este impacatiunea Ungariei seu mai bine dicendu a natiunei magiare cu Corona si intru aceste osebirea e mare. Dupa parerea mea, acesta impacatiune s'au facutu pre socotel'a nedependintiei si autonomiei patriei nostre, spre stricarea si daun'a celoru late nationalitati a le tieriei si spre daun'a libertatii publice, fara ca prin acestu pactu natiunea magiara se fie potutu casciga seu se si pota casciga in viitoriu ce-va mai multu ca lintea lui Esavu.

Voiu trece la politic'a urmata de guvernulu, de candu s'au inauguratu acestu principiu, purcediendu pre aceea si carare si direptiune. Nu voiu se discutu asupr'a libertatii, de carea avemu parte, că-ci acest'a o fecere mai multi d'intre condeputatii mei. Me voiu margini numai la cele, ce intereseza mai de aproape natiunea, alu carei-a fiu sum, natiunea romana. — Indata la inceputu, ministerulu inaugura politic'a sa prin acea procedura, că d. ministru de interne prin apucaturele sale despoia comitatulu Carasiulu de acelu dreptu constituionale, de care toti locuitorii celoru late comitate a le tieriei s'au folositu neturburatu, si candu condeputatu nostru D. Vincentiu Babesiu fece in asta privintia una interpelatiune, d. ministru respunde verde dechiarandu, că „asi e facutu si totu asi e va face si alta data.“ Dechiariatiunea dlui Babesiu, prin care descoperi, că este multumitu de respunsulu ministerialu, si carea n'au potutu purcede decatu d'in ore care suprinde, seu alte privintie, mai multu ca d'in convingere, — o sciu apretiu, dar cu tote aceste cauta se marturisescu, că pre mine respunsulu ministerialu neci nu m'au multumitu neci nu m'au luminatu; m'au convinsu inca că funest'a procedura o va urmã si mai de parte, ceea ce se vede d'in procedur'a sa fatia cu alte comitate.

Tienu multu la autonomi'a comitatelor si me sentiu detoriu a o aperã, pentru credinti'a ce am, că deslegarea cestiunii de nationalitate, asecurarea esistintiei natiunale a locuitoriloru nemagiari, mai vertosu prin autonomi'a comitatense se va potè realisa.

Pentru a caracterisã direptiunea politicea guvernulu, credu mai de parte, că trebe se constatozu faptulu: in ce proportiune sunt aplecati la functiuni Romanii, cari numera aproape trei milione de suflete. — De ora ce sarcinile sunt comune, dreptatea pretinde, ca se avemu parte si de bunatatile patriei, adeca nu numai d'in quota, detoriile statulu, si alte sarcine grele, ci d'in tote drepturile si folosele, de cari se bucura cei alti cetatiani ai patriei, — sunt silitu a constata că ori in care parte a tieriei se privescu, ori in comitate, unde romanii pretotindene sunt respinsi, ori aici in gremiu, nu vedu representata natiunea mea.

Reclamu inca a nume pentru sugrumarea libertatii in Transilvani'a, pentru terorizarea de acolo, unde si asta-di prin ordenatiuni se sugruma libertatea pressei, precum acest'a s'au intemplantu decurendu cu „Gazet'a Transilvaniei.“

D'in politic'a cu scopulu amintitu au emanatu decretulu d'in 20 iuniu a. c. si alte emise in privinti'a Transilvaniei, prin cari unilateralmintu s'au desfiintiatu diet'a — de si feudala — a Transilvaniei, asemene unilateralmintu s'au anulatu legile diotei ardelenese d'in 186³/₄, astfelu cătu guvernulu nostru celu constituionalu (?) n'au paditu in asta procedura a sa neci macaru forme le constituionale. De aici provine iritatiea cea mare in Transilvani'a, si cumca ce felu de opiniune publica domnesce in asta privintia in asta nefericita Irlandia a Austriei, — pre carea politic'a cea demoralisatoria a guvernulu Vienesu au maltratatu-o intr'atatu-a, incatu urmele ei cele triste se voru vedè inca multu timpu, si care politica ticalosa, se urmeza asta-di intorsu fatia cu natiunea magiara, — diceu, nu este de lipsa, ca se o amintescu, pentru că guvernulu are acolo pre comisariulu seu, carele pote, daca vre, se face reportu consciinciosu despre opiniunea publica d'in Ardealu.

Considerandu mai de parte modulu, in care suntemu tratati, că ceea ce la fratii nostri magiari este virtute emininte — iubirea nationalitatii — noue ni-se imputa de crima, si de voiu adauge si protectiunea renegatiloru, va se dica impregiurarea, că numai de acci-a sunt aplecati la deregatorie, cari seu se lapoda cu totulu de natiunea lor, seu nu radica vocea intru interesulu ei, atunci mi-oste cu nepotintia de a nu reclama cu dorere.

On. casa reprezentativa! Mai avere-asu cause numeroase, mai potere-asu inistra multe pentru a ilustra politic'a guvernulu, credu inse că si atatu-a o de ajunsu. Acestu-a e sentiulu apesarii, carele cu atatu e mai dorerosu cu catu dreptulu este

recunoscutu si proclamatu chiaru atunci, candu totodata se si violeza; acest'a e consciinti'a nedireptatii, carea suntemu siliti a o suferi pre socotel'a direptatii; aceste sunt ceea ce splica gravaminele Romaniloru si justifica resistintia lor.

Arecumenda aceste consideratiuni atentunii onoratei case reprezentative am fostu silitu, dupa ce dl. ministru alu cultulu, prin alusiunea sa, fece o dechiariatiune atatu de importanta. — In legatura cu aceste aducu totodata innaintea onor. case reclamatiunea mea pentru deslegarea, respectivu traganarea cestiunii de nationalitate, si cu atatu mai vertosu, că nu numai de la alegatorii mei (romani) ci si de la alti cetatieni de alta nationalitate am fostu provocatu si recercatu a reclama la on. casa si a solicitã deslegarea cestiunii de nationalitate, carea atatu de onorat'a casa, catu si de guvernulu au fostu publice recunoscuta ca forte ponderosa.

Au trecut doi ani, de candu on. casa este intrunita, si in decursulu acestui tempu indelungatu on. casa repr. abi e lueratu alt'a, de catu că au indesatu gatlegiulu Molochulu nesatiosu, precum si de presinta, cu proieptulu de lege pentru detoriile de statu; pre candu poporu, care cu sudorea fetiei sale sustiene patri'a, poporu lu, carele sacrifica anii coi mai frumosi d'in viet'a filorlu soi pre altariulu patriei, poporu lu, diceu, inca pana acum nu vede nici o usiorare, desi inca in anulu 1861, cu ocaziunea disolvarei dietei, cunoscut'a motiune a condeputatulu nostru Col. Tizza, facuta in interesulu poporulu si a causei confesiuniloru si a nationalitatiloru, se redicase la decisiune, — intreb, ce a facutu in acest'a privintia on. casa? chiaru nimica; cu tote că parerea mea este, că mai vertosu cu referire la cestiunea d'in urma, ni jace in interesulu tuturor'a, ca se traimu in armonia si fratietate buna, care e bazea fericirii acestei patrie.

Interesulu comunu alu patriei chiaru atatu de santu e inaintea mea, pre cum e inaintea ori carui condeputatu alu meu de nationalitate magiara, si nu concedu nimenu, si nici on. casa se nu presupuna despre colegii mei de principiu, că am fi mai rei cetatieni acestei patrie, de catu ori cine altulu.

Nu sunt recriminatiuni aceste, ce am dïsu, ci resunete de dorero de la atare individu, carele are credintia si convictiune politica, — convingerea mea inse se abate de la acea convictiune politica a dlui ministru de culte, care e depusa intr'o carte germana cunoscuta, se abate si de la opiniunile politice, ce le-a cuprinsu intr'o brosiura mica despre caus'a nationalitatii, si in care tote vei afla, numai deslegarea cestiunii nu, convictiunea mea intima e: că natiunea romana si magiara, pre loculu ce lu ocupa, are misiune comune providentiale; am credintia firma că, dacă sortea ar vre, ca fiii acestoru doue natiuni se-si mai incinga inca odata manile in sange fratiescu, comuniunea intereselor si dupa aceea inca i-ar sili ca se se impace si se traiesca in fratietate.

In ceea ce privescu proieptulu de lege de sub discusiune, auditu am multe vorbiri frumose si escelinti d'in ambe partile, — d'in drept'a am auditu accentuandu-se mai numai necesitatea, inse alte arguminte nu prea, — pre candu d'in stang'a si anume d'in partea pre meritatulu deputatu alu cetatii Comaromu am auditu arguminte, cari m'au convinsu si au convinsu pre toti; cu tote aceste, eu nu potu intrã in desbaterea ulterioara a acestui proieptu de lege, că-ci, credintiosu convictiunii mele, nici odata nu voiu dã votulu meu pentru nici unu felu de proieptu de lege emanatu d'in principiulu dualismulu.

ROMANIA.

Proiectu de lege

pentru reformarea Curtii de Cassatiune.

Art. I. Membrii curtii de Cassatiune voru fi numiti de Domnu, dupe o lista inducta presentata de representatiunea natiunale. Ambele camere se voru intruni pentru votarea acesti liste.

Art. II. Primulu presedinte si presedintia de sectiune voru fi numiti de Domnu, dupa propunerea ministru lu justitiei.

Art. III. Membrii curtii de Cassatiune sunt neamovibili pre termenulu de sapte ani.

Art. IV. Ministru lu Justitiei are dreptu de preveghere si de repressiune asupra membriloru curtii de Cassatiune.

Art. V. Curtea de Cassatiune are dreptu de preveghere si de disciplina asupra membriloru sei, conformu art. 126, 127 si 130 din legea organizatiunii judicatoriesci.

Art. VI. Destitutiunea unui membru nu se va potè face de catu, dupe propunerea ministerulu justitiei, de cãtra representatiunea natiunale.

Art. VII. Se va institui pre terminulu de sapte ani unu consiliu supremu de justitia, compus de sapte membri, si anume: trei alesi din corpurile legiuitoare intrunite din sinulu lor, duoi alesi, asemenea de corpurile legiuitoare, afara din sinulu lor, si in fine, duoi trasi la sorti de decanulu facultatii juridice, d'intre profesorii de legi, toti intariti prin decretu domnescu. Acestu consiliu va judica delictule comise de membrii curtii in exercitiulu functiunii, precum si actiunile recursorie civile ce s'aru porni contra membriloru acestei curtii.

Fotoliulu ministerulu publicu va fi ocupatu de procurorele generale alu curtii de Cassatiune.

Acestu consiliu va avè inca dreptulu de preveghere asupr'a curtii de Cassatiune, in virtutea caruia va potè da avertismente. In casu de disolvarea adunariloru, membrii cari facu parte din corpurile legiuitoare, urmeza a functionã pana la inlocuirea lor cu alti membri alesi d'in nuoele corpurile legiuitoare.

Membrii consiliulu supremu de justitia functioneaza, gratuitu.

Art. VIII. Asta lege se va pune immediatu in lucrare.

Art. IX. Tote dispositiunile legii curtii de Cassatiune contrarie acestei legi sunt desfiintate.

Ministru lu justitiei. Antonu Arionu.

Siedinti'a adunarei de la 16/28 fauru.

Presiedinti'a domnulu Gr. Archiepulu.

D. Suci u interpela pe ministru lu lucrãrilor publice asupr'a sioseli d'intre Iasi Podu-Iloaii, care e stricatu si nu mai umbla asemeina siosea d'intre Podu-Iloaii si Tirgu-Frumosu, prin urmare vre se scia pentru ce nu se termina acele siosele. Voese asemeina se scia si pentru acoperisiulu universitatii care curge; dar fiindu că acesta d'in urma intrebare nu mai privescu pe d. ministru de lucrãri publice, o retrago.

D. Minis. Luc. Publice, respunde că acea siosea, inceputa de multu s'a stricatu d'in cauza că nu se gasea pietrisu la facerea ei, dar că la finele campanii anulu viitoriu daca nu tota dar celu putimu 3/4 d'in ea se va termina.

D. Georghiu dice ca caus'a reala e lips'a de controlu d'in partea guvernulu si nechiamaarea antreprenoriloru la indetori.

D. Minis. Luc. Publice. Dice că nu pote sili pe contractantii de catu conformu cu stipularile d'in contractu, că nu mai la espirarea termenulu, le pote vinde lucrarea in socotel'a cautiunei lor.

D. Eraclidu anuntia o interpelare d-lui ministru alu Cultelor in privinti'a unui pensionu de calugaritie catolice d'in Iasi, unde sunt copile romane, si unde acele domne n'au primitu a avè unu profesor de religiunea ortodoxa. Mitropolitulu de Iasi a protestatu si dupa protestulu acest'a chiaru acele domne au refusat.

D. ministru alu Cultelor dice că totu ce a spusu D. Eraclidu e adeveratu, dar roga pe Camera a asteptã trei zile pana va aduce unu proiectu de lege intr'acesta privinti'a.

D. Georghiu, dice că libertatea invetiamentulu nu pote fi intielesu in ataculu nationalitatii nostre; că nu se pote tolerã unu institutu d'in care se exclude si nationalitatea si religiunea noastra; prin urmare sustiene interpelarea, si cere ca D. ministru se se grabesca cu proiectulu.

D. G. Bratianu. Candu o asociatiune ca cea de care e vorba vine se fundeze scoli la noi, ca fundeaza pentru coreligionarii lor. Dacă parintii ortodoci au incredere in acea scola, cum potemu noi se-i oprimu, afara numai daca nu gasimu imoralitate in fondu. Acea scola nu are de scopu proselitismulu, si ar fi reu, ca cu toleranti'a noastra se atragemu pe omeni, apoi se le impunemu religiunea noastra. Prin urmare obligandu-le a luã unu preotu ortodoxu, amu cadè in reulu ce le reprosiamu, le-amu sili a introduce cultulu nostru: contra libertatii lor de consciintia le-amu impune proselitismulu nostru. Dar se facemu propaganda parintiloru ca se nu-si deo copii intr'acele scole.

D. Cogalnicianu, nu admite proiectulu de lege propusu de D. ministru. Dlu reclama pentru scolele nostre ceea ce e in scolele din tierile catolice, adeca cine voese se aiba unu preotu de religiunea sa se pota avè. Religiunea ortodoxa fiindu religiune dominanta la noi, se fie unu preotu ortodoxu pentru ficele ortodoxe. D. ministru a invitatu pe episcopii catolici, dar ei, nici n'au voitu a raspunde. Scolele lor sunt mai bune, si pentru că no dãmu copiii acolo, pentru că-i tolerãmu, le dãmu libertatea invetiamentulu, ei se nu ne tolere unu preotu alu nostru pentru copilele nostre? Noi nu ingaduimu pe preotulu catolicu a invetiã pe copiii catolici din scolele nostre? Ceremu daru cea-a ce noi le acordãmu lor in tier'a noastra, unde religiunea dominanta este cea ortodoxa.

D. Ministru alu Cultelor dice că respunsu de la prelatii catolici este, dar elu este respingatoru cererii, si de aceea-a va veni cu proiectulu de lege.

D. Holbanu dice că cine nu voiese a recunosce drepturile tierii, se morgan d'in tiera. Institutulu din Iasi are sistem'a cea mai iesuitica, sistema care pote se no duca la perderea nationalitatii, că-ci numai religiunea no-a pastratu tiera, si de vomu tolerã asemeina procedãri, ne vomu trezi peste curendu că nu vomu mai avè o tiera Romana.

D. Ministru alu Lucrariloru Publice. Cele dïse de toti preopinantii, acele le recunosce si guvernulu, si de aceea conformu cu Constitutiunea, care dice că instructiunea publica se va regulã prin anume lege, va veni se aduca acolu proiectu de lege, dar nu din punctulu de vedere alu netolerantiei religioase, ci alu instructiunei publice.

Se citece o propunere facuta de d-nulu Cogalnicianu, prin care se dice că d. ministru alu Cultelor, in virtutea legiloru esistinti se face ca copiii ortodocsiloru se pota invetiã si practicã religiunea parintiloru in scolele eterodoxe, cum potu si copiii eterodocsiloru studiã in scolele romane religiunea lor.

Se citece a dou'a propunere prin care se dice că multumitu de respunsulu d-lui Ministru trece la ordinea dïlei.

D. Ministru alu Lucrariloru Publice cere ca camera se nu faca unu lucru precipitatu, că-ci guvernulu ne fiindu bine pregatitu, ar fi se-lu suprinde d-v. care sunteti bine pregatiti (protestãri). Dacă nu sunteti pregatiti, atunci atatu mai reu, căci tratati o cestiune asiè de grava fara a-o studiã bine.

D. Cogalnicianu si-retrage propunerea, dupa mai multe discutiuni.

Se pune in discutiune raportulu comisiunei delegatiloru privitoriu la infiintarea unei banci fonciare.

D. Ministru alu Lucrariloru publice dice că acesta cestiune e la ordinea dïlei de diece ani, că e mare ne-

cesitate de asemenea banca, dar ar trebui ca mai întâi guvernul să dispună de fonduri, să i se mai dea parte, apoi să vină industria privată, dar guvernul nu dispune, nici nu vede nici un mediu pentru executarea unei asemenea banci afara numai dacă nise capitalisti fie chiar străini n'ar veni să se ofere. Prin urmare la ce ar servi un proiect de lege nebasat pe nici o oferire de capitalisti? ar rămâne fără rezultat.

D. Cociu dăce asemenea că un proiect de lege e lesne de făcut, dar nefiind capitalul, ar rămâne în cartonele ministrului de finanțe. Cere să nu pună pe guvern la asemenea lucrare zadarnică, ci să lase capitalurile private să se înarcineze cu acest'a.

D. P. Buescu raportor combatte cele duse de d. ministru și de d. Cociu, și cere ca ministerul să vină cu proiectul de lege ca și se cere, dar că acela proiect se fie în condițiuni de a da loc la venirea capitalurilor.

D. Gheorghiu, citește un amendament prin care cere a se numi un comitet care să elaboreze proiectul de lege alu banței fonciare.

D. Ministru alu Lucrarilor Publice dăce că proiectul de legea acest'a s'a gasit de Camera nepractic și inoportun, dar nu nefolositor; timpul fiindu scumpu roga pe Camera a fini cestiunea mai curând, ori formând un comitet care recomandă această dorință guvernului, să treacă Adunarea la alte lucruri urgente.

Se pune la votu raportul comisiunii delegatilor și se respinge cu 39 voturi contra 27.

Se pune în discuțiune raportul pentru închiderea fabricilor de rachiu, pe care comisiunea lu respinge. Camer'a primesce concluziunea.

Se pune în discuțiune raportul pentru numirea unei comisiuni de ancheta care să cerceteze cauzele stricatiunilor de la casarm'a Cuza.

D. Cociu e de opiniune că anchet'a să se facă de guvern care se bucura de tota încrederea Camerii.

Se pune la votu opiniunea minorității, care cere ca guvernul să facă ancheta, și se primesc cu 79 voturi contra 3.

Se pune în discuțiune raportul comisiunii de pensii în privința pensiunelor a 20 persoane. Dupa „Rom.“

Noutati Straine.

FRANȚA. Cetim în foia „Patrie“ că principele Napoleonu s'a deparțat d'in Paris și a călătorit în cognito prin Germania. (Cuventul incognito nu însemnează pre ascunsu, ci în limb'a juridică însemnează aceea, cându unu domnitoriu său și unu membru alu familiei domnitorie cu ocaziunea călătoriei sale voiesce a încungiură ori ce primire solemnă d'in partea statului pre unde trece. Despre una asemenea călătorie a unui domnitoriu se dăce „ca a făcutu călătorie incognito“).

Foia „Liberté“ după un'a depesă telegrafică d'in Berlinu împartășește, că regele Vilelmu cădiendu despre calu, s'a vatematu foarte tare. Totu acest'a foia vestese, că principele Napoleonu aru avè una misiune de mare importanță și pentru implinirea acesteia va călători la Berlinu. După scrieri mai prospere împartășim, că numitul principe în 1 martiu a sosit în Francfurtu, la calea ferată fu primitu de consulul Francei; tempulu călătoriei sale mai departe, precum și scopulu acesteia călătorie nu se știe. După amedia-di principele făcè o excursiune în Hamburgu. Foiele francezi „France“, „Étendard“ și „Patrie“ demintiescu fain'a latita despre not'a, ce s'aru fi tramis cabinetului de Prussia și celui de Russia; totu aceste-a foia dechiara că Domnitoriulu Romaniei nu a tramis nici o epistola imperatului Napoleonu.

În 27 fauru redactorii foielor d'in Paris țienura una conferința, în care s'au consultat despre modulu, cum s'aru potè deslegă cestiunea pentru timbrulu diurnalelor. Foia „France“ împartășește, după o telegramă d'in Constantinopol, că pasi'a Omeru în urm'a ordinațiunii Sultanului a călătorit la Ruscicu în calitate de Duce alu armatei dunarene.

ANGLIA. Regina Angliei în 27 fauru îndreptă unu autografu către Disraeli prin care lu chiama la Osborne, a primii presiedința ministeriale, și a propune maiest. sale modificatiunile, ce voiesce a le introduce în cabinetulu nou și cari după esperința sa le țiene de lipsa. Disraeli prin acest'a si-ajunse scopulu, i s'a implinitu visulu de 30 de ani, în a cărui-a realizare, înainte de ast'a cu doi ani, nu potea să creda nice decâtu. Elu e unu barbatu d'in sinulu plebeilor, și ca atare ajunse la gradulu celu mai înalt în Anglia, ce e o raritate, după ce e lucru cunoscutu, că în Anglia cu privire la asemenea posturi se ieu în consideratiune rangurile, averea, și tradițiunile familiare, cu cari noulu ministru presiedinte nu se pote laudă de locu.

Ministrii noi depuseră juramentulu în 29 faur. Siedintiele parlamentului s'au amanat până în 5 martiu. Ministrulu Stanley apromise că va pune cătu mai curând la dezbateri cestiunea Irlandei.

Unu telegramu d'in Abissini'a alu foiei „Times“ dăce, că regele Teodoru cu toti prizonierii se afla în

Magdala; și armat'a espeditiunale e în deparțare de 2 ore de cetatea Antolo.

— Consiliulu privatu (privy concil) țienu sâmbata sub presiedința reginei o siedintia, în care fostulu cancelariu lordu Chelmsford, puse în manele reginei sigilulu statului, și regin'a lu predece cancelariulu nou Cairus. Cancelariulu nou alu tesaurariulu primii asiderea sigilele sale și ca membru alu consiliului privatu depuse juramentulu.

Ambele case si-amanară siedintiele până în 5 martiu. Ast'a fu de lipsa pentru ca cabinetulu să se pota constitui deplinu; pentru aceea amanarea neci n'a datu de opusetiune. Foiele septemariile englese, dechiarandu-se a supra schimbării cabinetului, tote recunosc, că ministerulu este compus d'intre cei mai eminenti torialisti, și că, de nu voru urmâ numai nise evinimente neprevădute, se va potè sustine până la periodulu siedintelor mai d'aprope. Ca unu ce particulariu se amintese de numitele foie și aceea, că cabinetulu nou are trei membri irlandesi: lordulu Cairus, cancelariu, lordulu Mayo, secretariu de stat pentru Irlanda, și Corry, lordulu primariu alu admiralității. Semnu bunu pentru cestiunea irlandesa.

ITALIA. (Camer'a deputatiloru.) În siedint'a d'in 2 martiu ministrulu de finanțe depune pre mes'a casei legea bugetaria pentru anul 1869. În decursulu dezbateriloru acesteia legi deputatii Rossi și Alessandri vorbesc pentru încetarea bancnotelor cu cursu forțiatu, pe calea unui împrumut silitu. Deputatul Ferrara e de parere, că cursulu silitu trebuie să încete cu totul, înse elu se dechiara totu-si în contra împrumutului de forță, și-si desfășura proiectulu său, prin care propune a se emite 250 milioane în banenote, cari apoi se voru sterge în câți-va ani. Laporta, recumendă restringerea de a emite banenote.

Mai mulți deputati d'in stang'a țienura una conferința, pentru constatarea programei, ce voru se urmeze cu ocaziunea dezbateriloru a supra legiloru financiarie. Asemenea facura și deputatii d'in centrulu stangei.

În siedint'a d'in 3 martiu camer'a deputatiloru decise a se denumi o deputatiune pentru invitarea sindicului de Venetia de a se infatși la primirea solemnă a remasitelor pamentesci a le lui Maninu. După acest'a se luă era-si la dezbateri cursulu silitu alu bancnotelor. Deputatul Finzi si-defășura proiectulu său pentru încetarea acestor cursuri și propune a emite 300 milioane în banenote de stat, cari sunt de a se sterge în 5 ani. După care urmâ cetera proiectului deputatului Semenza cu privire la schimbarea succesivă a bancnotelor. Deputatul Viacova dăce, că cursulu silitu alu bancnotelor nu pote să încete înainte de votarea contribuțiunii, elu primesc proiectulu de a se face unu împrumut. Asemene se dechiara și Lualdi pentru proiectulu de a se conțra unu împrumut silitu.

PRUSSIA. Scirea, ce ni-o împartășește astadi telegrafulu, despre confiscarea bunuriloru regelui Georgiu V. d'in Anover'a, nu va lipsi a produce în tote Europa cea mai mare sensatiune. În legatură cu această deciziune atât de importantă, se dăce, că tribunalulu statului ar' mai avè și intențiune d'a intentă procesu în contra contelui Platten pentru crimă comisa în contra Maiestății. Cetitorii nostri si-vor aduce încă a minte de respunsulu ministrului de finanțe la interelatiunea deputatului Kardorff: că regimulu se va vedè constrins a ocupă averea regelui Georgiu, dacă întreprinderile principelui acestuia și a le agintiloru lui nu voru încetă. Prin aceste două lovituri în contra numitului rege și a partisanului celu mai încredut, spera Bismark a mantui Prussia de unu pretendent de corona atât de molest, său celu putien a face pre cestu d'in urma nepericulosu.

SERBIA. Diariulu Wanderer conține urmatori'a corespondința d'in Belgrad: Ca ilustrațiune la articolulu Dvostre „despre faimele alarmatorie d'in Oriinte“, care a făcutu pre aici impresiune foarte bună, ve potu împartăși încă urmatoriile date despre mințiunile, cu cari si-implu unele foie coloneleloru. Unu corespondente alu diariului francecu „Patrie“ petreceă, acum sunt vr'o șapte septemane, prin Belgradu, unde aflase cea mai cordială primire în cercurile înalte și mai înalte. În semnu de multamire nu mai înceta de atunci încece a trimite la redacțiunea „Patriei“ cele mai reutătoare inventiuni, ca corespondința d'in Belgrad. Mai însemnu că omulu acesta trăsese acum în Vien'a. Dinsulu a descoperit existința a patru partide, și a mirositu, că mitropolitulu de aici numai pentru aceea nu vre să conceda deparțarea principelui Mihai de femeia, pentru că principele nu s'ar' învoi la o căsătorie cu vre-o princesă rusescă; și asid mai departe totu nebunie de felulu acest'a. Dăra conștiința unui corespondente oficiosu e foarte elastică.

Varietati.

*** (Suplenirea prin alegere a scanului metrop. de Alb'a-Jul'a.) Credem că va interesă nu numai pre credinciosii besericeii gr. cat. ai provinciei metropolitane de Alb'a-Jul'a, ci pre toti romanii, a să că consiliulu ministerialu au făcutu reprezentatiun la Majestăte pentru suplenirea scanului vacantu și pre cum suntem informati, chiaru întrintiesulu memorandului deputatiloru romani. Aceptandu informatiuni mai detaiate, dorim ca numărul comisariului și fipsarea dilei de alegere se urmeze neintârțiatu.

*** (Împrumutul ungurescu.) Diurnalulu: „Österreichisches Handels-Journal“ scrie într'unu articolu intitulatu: „Fiaseculu dlui Lonyai“ urmatoriile: D'in fante securu ni se spune, cumcă între „Societă générale“ d'in Paris și ministrulu ungurescu Lonyai va deveni lucrulu la procesu, întregulu împrumut va fi revocatu. Ore spesele cine le voru portă, însu-si dlulu Lonyai? Această înștiințare a numitulu diurnalu s'a repetit acum în mai multe foie și guvernulu n'are respuns încă nimica prin organele sale. Publiculu acceptat a norabdare să afle în ce stă lucrulu?

*** (Scire neplacuta.) În unele țienuri d'in Maramuresiu se areta cele mai învederate semne de o saracia și miseria mare, spre a carei alinare s'au și făcutu despusetiuni de către comitetulu comitatensu. Caus'a principală a acesteia sara dăce firește în lipsa de bani și ocaziuni de a potè afla lucrulu, căci productele d'in cea mai fructifera parte a Ungariei mai curând se transportă în Anglia de către în Maramuresiu. În comunitatea Iza d'in comitatulu Maramuresiu, care e în deparțare de 1/2 ora de la Tis'a și drumulu țierei, nu de multu s'a vendut 13 mosie prin licitațiune, și sum'a încursă, ca pretiu de cumpărare pentru tote 13 mosiele, n'a făcutu mai multu de 21. fl. 30. cr.

*** („Statistic'a afaceriloru postale“) d'in ambele diurnale a le imperiului austriacu în a. 1864, 1865, și 1866, etitululu unei mize fasciote, publicata de oficialulu postalu în ministeriulu de comerț, L. Rosenwald. Pe 24 pagine ne oferesce fascior'a acest'a unu materialu de cifre foarte avutu și interesant pentru dejudecarea comerțului postalu internu, și întrenatiunale. Amicii statisticeii voru află pro optu tabele conspectuale întregulu comerțu postalu, care le va da impulsu la asemenea nări foarte interesante.

Sciri electrice.

Vien'a 5 martiu. În siedint'a de astadi a senatului imperiale, ministrulu de interne substernu proiectulu de lege despre împrumutul ce are a se da Galiciei. Proiectulu s'a strapusu ca urgente comisiunii bugetarie cu îndrumare de a raportă în siedint'a cea mai de aproape. Dezbaterile generale asupra legii usurarie s'inceputu și s'au și finitu. Schindler și Beust, care vorbî ca deputatu, partenirea proiectulu comisiunii. Propunerea lui Ryger, ca să se ieu la revediere numai legea usuraria de la 1860 și să se nu se creeze lege nouă, s'a respinsu. La dezbaterile speciale aline'a prima s'a primitu după formulare comisiunii cu o modificare neesentială a ministrului de interne. Dezbaterile se va continuă luni.

Berlin 5 mart. Principele Napoleonu a făcutu astadi vediuța regelui și reginei, regele i-a rentorn vediuța și principele prandî cu tota suit'a la regele.

Washington, 4 mart. Casa reprezentatiloru a susceput în actiune adausulu, în întiesulu cărui-a Johnson se acusa cu crimă gravă, de ora ce a dechiaratu în publicu, că decisiunile congresului sunt nelegale.

Bucuresci, 5 mart. Proiectulu bugetulu susternutu camereloru stătoresce veniturile cu 205 1/2 milioane și erogatiunile cu 203 milioane, de unde rezultă unu superplu de 2 1/2 milioane.

Insciintiare

în privința Cuventariloru Besericesci a le subscrișului.

De si abiă s'au însinuat atâți prenumeranti, în cătu să se pota acoperi baremu spesele tipariului, totu-si amesurat promisiunii mele, m'am resolutu a edă Tomulu I. — E deja sub tipariu. — Dacă s'amanat esirea lui până acum, caus'a e de a se cercu în mine, ci în tipografi'a de aici, carea fiindu ocupata cu alte tipariture, de opulu meu numai în începutulu lunci cur. s'a potutu apuca. — Acest'a, m'arogu, se servescă ca avisare pentru toti DD. Prenumeranti, și desclinitu pentru acei-a, cari ar' fi dor neodichniti pentru întârțierea aparerei publicatulu opu. — Lugosiu, 3. febr. 1868.

Mihailu Nagy.

Proprietariu, redactoru respunditoriu și editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.